

PREEK KRIJTBURG KERSTMIS 2021. Gregory Brenninkmeijer SJ

Het is kerstmis, beste mensen, eindelijk is het kerstmis. Zelfs in deze vreemde en zorgelijke tijd van virussen en boosterprikken is het toch Kerstmis geworden. En weer staan we verbaasd. Wat dat werkelijk betekent is haast niet te vatten. Wat vieren we nu precies? Leg het maar eens uit. Eén ding is zeker: Het is goed nieuws. Op een of andere manier gaat er in deze donkere tijd goed nieuws rond. Er is licht aan het eind van de tunnel. Zelfs midden in de lock down voelen we dat er ergens goed nieuws wordt verkondigd. En dat goede nieuws verwelkomen we met steeds uitbundiger lichtversiering. En we kopen mooie cadeaus voor onze dierbaren en we trakteren elkaar op de heerlijkste diners om het goede nieuws te vieren. En om dat goede nieuws persoonlijker te maken wisselen we goede wensen met elkaar, maar... wat dat goede nieuws nu precies is...? Wat vieren we nu eigenlijk met kerstmis?

Het goede nieuws is tot ons gekomen in prachtige verhalen, over gebeurtenissen die millennia geleden plaatsvonden in een ver land en totaal verschillende cultuur. Het verhaal gaat over een arm stel en hun buitenechtelijke baby maar geboren onder engelenzang. Over herders en magiërs en over een moordzuchtige koning gaat het. Verhalen die de fantasie van kinderen aanspreken, maar vaak niet meer dan een glimlach toveren op het gezicht van hun ouders. Met of zonder kinderen staan we bij de stal, thuis of in de kerk. We bewonderen de figuren van Jozef en Maria en die vaak veel te oude baby die opgewekt in z'n kribbetje ligt. We staan daar, verwonderd of bewonderend. Sommigen prevelen een gebed of zingen met elkaar een kerstlied. Maar geloven we nu echt wat we daar zien? Is dit werkelijk goed nieuws voor ons?

Hedendaagse mensen vinden het vaak lastig om het goede nieuws van kerstmis onder woorden te brengen. Het voelt ongemakkelijk om toe te geven dat ik geloof in wat het kerstverhaal te bieden heeft. Als man of vrouw van onze gesecculariseerde tijd voel ik me bijna beschaamd om toe te geven, buiten de veilige kring van gelovigen, dat volgens mij die oude Kerstboodschap het werkelijk goede nieuws is voor vandaag. Het is zó ongelooflijk; mensen houden je voor niet goed wijs als je de inhoud van dit verhaal serieus neemt. Ze kijken je medelijdend aan omdat je nog in die kindersprookjes gelooft. Ik voel dat zelf heel duidelijk en merk dat ik terughoudend ben om de kerstboodschap recht toe recht aan te verkondigen: God is mens geworden en geboren in Jezus van Nazareth, dat kind dat in de kribbe ligt. Het is zo ongelooflijk, zo onvoorstelbaar. Wat betekent dat toch?

Het Christendom, beste mensen, is de enige godsdienst die gelooft in een God die zich zozeer engageert in zijn schepping, dat Hij er deel van wordt. Bij de oude Grieken en Romeinen kwamen de goden weleens in mensengestalte om aan de een of ander een gunst te bewijzen of om te straffen voor het overtreden van hun wetten. Maar er is nooit een godsdienst geweest wiens God één van ons is geworden. Die ons leven gedeeld heeft, geboren werd uit een vrouw, opgroeide als elke gewone jongen. Die leraar werd en genezer van mensen. Maar die gefolterd werd door de leiders van het volk, die zijn populariteit vreesden en niet gediend waren van zijn kritiek op hun leiderschap.

Het Christendom is het enige geloof met een niet afstandelijke God, die geen absolute gehoorzaamheid eist en onderwerping en die zich niet hult in macht.

Wij gelovigen vinden het altijd zo nodig om over God te spreken in termen van grootheid, net als de grootheid die we onder mensen bewonderen. Wij verwachten dat onze God hoog en machtig heerst. Dat Hij onze problemen oplost. Wij bidden tot Hem en verwachten dat Hij doet wat wij vragen. We willen Hem eren, omgeven met goud en zilver en de kostbaarste stenen. We bouwen kathedralen en kleden die aan met de creatiefste kunstwerken om Hem recht te doen. Zo doen we immers ook met de mensen die in ons midden belangrijk zijn. Kijk maar om je heen. Belangrijke mensen wonen in belangrijke huizen. Gewone mensen wonen in gewone huizen. Arme mensen wonen in armoedige omstandigheden. Zo is dat in de wereld. Als we God recht willen doen moeten we hem toch nog veel beter huisvesten, of niet soms?

Maar onze God is totaal anders. Hij past niet in menselijke categorieën zoals al de andere goden. Hij is zo anders dat wij het moeilijk vinden om over Hem te praten in normale taal en beelden. Kerstmis is het visitekaartje waarmee God zichzelf presenteert. Hij is niet geboren in Jerusalem, de hoofdstad, daar waar het allemaal gebeurt, waar je zou verwachten dat een God welkom zou zijn. Hij is geboren in Bethlehem, een dorpje van niks, met meer schapen dan mensen. En zelfs daar was geen plaats voor Hem. Van het begin af aan was onze God niet welkom, net zomin als vandaag. Hij is niet in een paleis geboren, zelfs niet in een huis. Hij is geboren in een soortement van stal.

Blijf daar maar eens naar staan kijken en verbaas jezelf. Dat kind in de kribbe is de mens geworden God. Laat het maar eens binnenkomen in je hart. Dit is de manier waarop onze God zich presenteert. Hij wil niet bekend staan als machtig, zeker niet als almachtig. Hij verschijnt machteloos, aangewezen op onze zorg en aandacht. Beminnelijk verschijnt Hij en vertrouwwol, kwetsbaar en totaal afhankelijk.

En nu hoor ik de wijzen en verstandigen al denken of vragen: "Wat is dan toch het nut van zo een God?" Wie zit er te wachten op nog een zwakkeling? En gelijk hebben ze, de mannen van de wereld. De machtigen kunnen prima voor zichzelf zorgen en hebben zo een God niet nodig. De rijken kopen hun weg door het leven en zien geen geld in zo een God. Maar voor wie met Kerstmis deze God welkom is die weet: Hij is er, één van ons, altijd bij ons als we niet sterk zijn. Zijn we in nood? Hij kent dat, was zelf ook in nood en staat ons terzijde. Als we ziek zijn of ongewenst; Hij kent dat, was zelf ook ongewenst en staat dan naast je. Altijd als er behoefte is aan liefde dan is Hij er, en steeds als mensen hopeloos zijn opent hij een weg naar toekomst. God, deze God, de God die zich voorstelt als dat pasgeboren kind in Bethlehem, Hij is het goede nieuws van Kerstmis. Hij is het goede nieuws dat de engelen bezongen, dat de Kerk door de eeuwen heeft verkondigd, dat ook vandaag wordt verkondigd overal ter wereld zoals hier in onze Krijtbergkerk in Amsterdam.

Amen.